43268 ـ دادن همهٔ فديهٔ روزه به يک بينوا اشکالی ندارد

سوال

آيا برای کسی که از روزه گرفتن ناتوان است جايز است که به مدت سی روز به يک بينوا غذا دهد يا آن‌که سی بينوا را در يک روز غذا دهد؟

پاسخ مفصل

الحمدلله.

کسی که به شکل مداوم از روزه شدن عاجز است [مانند بيماری که بيماری‌اش قابل علاج نيست يا شخص کهن‌سال] لازم است که به جای هر روزی که روزه نمی‌شود به يک بينوا غذا دهد زيرا الله تعالی می‌فرمايد:

وَعَلَى الَّذِينَ يُطِيقُونَهُ فِدْيَةٌ طَعَامُ مِسْكِينٍ [بقره: ۱۸۴]

(و بر کسانی که طاقت [روزه را] ندارند، کفاره‌ای است که خوراک دادن به بينوايی است).

ابن عباس ـ رضی الله عنهما ـ می‌گويد: «اين آيه منسوخ نيست، [بلکه دربارهٔ] مرد و زن کهن‌سال است که نمی‌توانند روزه بگيرند، پس به جای هر روز به يک بينوا غذا می‌دهند» به روايت بخاری (۴۵۰۵).

شيخ ابن عثيمين ـ رحمه الله ـ می‌گويد:

«غذا دادن به دو روش است:

نخست: اين‌که غذايی بپزد و بينوايان را به تعداد روزهايی که بر گردن اوست، به آن دعوت کند، چنان‌که انس بن مالک ـ رضی الله عنه ـ در کهن‌سالی انجام می‌داد.

کيفيت دوم: اين است که به آن‌ها غذای نپخته بدهی» (الشرح الممتع: ۶/ ۳۳۵).

پاسخ شمارهٔ (49944) را ببينيد.

اما دربارهٔ غذا دادن به يک بينوا به مدت سی روز، بسياری از علما به صراحت آن را جايز دانسته‌اند و اين مذهب شافعيان و

حنبلیان و گروهی از مالکیان است. در «الإنصاف» (۳/ ۲۹۱) آمده است: «غذا دادن به یک بینوا به صورت یک‌جا جایز است».

همچنین «تحفة المحتاج» (۳/ ۴۴۶) و «کشاف القناع» (۲/ ۳۱۳) را ببینید.

در فتاوای کمیسیون دائم فتوا (۱۰/ ۱۹۸) آمده است:

«هنگامی که پزشک بگوید بیماری‌ای که شما از آن رنج می‌برید و نمی‌توانید به سبب آن روزه بگیرید امیدی به شفایش نیست، شما باید برای هر روز نصف صاع از غذای غالب سرزمین ـ خرما یا هر غذای دیگری ـ را به یک بینوا بدهید و اگر به تعداد روزهایی که بر عهدهٔ شماست به یک مسکین ناهار یا شام دادید کافی است».

بر این اساس دانستید که غذا دادن به یک بینوا به مدت سی روز یا جمع کردن سی مسکین برای یک غذا جایز است.

والله اعلم.